

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบศึกษาภาคตัดขวาง (Cross-sectional Study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ความคิดเห็น เกี่ยวกับความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน ของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน โดยให้หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนประเมินตนเอง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนทุกคน ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ที่จากเดิมเป็นสถานีอนามัยและได้ปรับเปลี่ยนเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2550 จำนวน 350 คน การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับทุกหน่วยของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา เพื่อทำเป็นแบบสอบถามความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชนของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการ โดยให้ประเมินตามความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งมีทั้งแบบเขียนคำตอบ และ check list แบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะความรับผิดชอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อัตราเงินเดือน อายุราชการ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่ง การได้รับการฝึกอบรม จำนวนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ปฏิบัติงานจริง จำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบ จำนวนประชากรที่รับผิดชอบ งบประมาณดำเนินการ ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของความสามารถการบริหารเพื่อการพัฒนา
ของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านการบริหาร บริการ และวิชาการ
- 2) ทักษะ ในด้านบริหาร ด้านบริการและด้านวิชาการ
- 3) ทักษะ ในด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ

ลักษณะของข้อคำถามความรู้ เป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) ใช้แนวทางการสร้างแบบสอบถามตามแบบวัดความรู้ โดยมี 5 ตัวเลือกคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด การเลือกตอบแต่ละช่วงคำตอบมีความหมายดังต่อไปนี้

มากที่สุด หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่ามีความรู้มากที่สุด
 มาก หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่ามีรู้อความรู้มาก
 ปานกลาง หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่ามีรู้อความรู้ปานกลาง
 น้อย หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่ามีรู้อรู้น้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่ามีรู้อรู้น้อยที่สุด
 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

การแปรผลคะแนนความรู้ในภาพรวม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 - 1.49	ระดับ น้อยที่สุด
1.50 - 2.49	ระดับ น้อย
2.50 - 3.49	ระดับ ปานกลาง
3.50 - 4.49	ระดับ มาก
4.50 - 5.00	ระดับ มากที่สุด

ลักษณะของข้อคำถามทัศนคติ เป็นแบบประเมินค่า ใช้แนวทางการสร้างแบบสอบถามตามแบบวัดทัศนคติของลิเคอร์ต (Likert type scale) โดยมี 5 ตัวเลือกคือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การเลือกตอบแต่ละช่วงคำตอบ มีความหมายดังต่อไปนี้

ทุกครั้ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่าเป็นจริง
ส่วนใหญ่	เห็นด้วย	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่าเป็นจริง
ครั้งหนึ่ง	ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่าเป็นจริง
เป็นส่วนใหญ่	ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่าไม่เป็นจริง
ทุกครั้ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้ตอบคำถามนั้นเห็นว่าไม่เป็นจริง

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

การแปรผลคะแนนทัศนคติในภาพรวม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 - 1.49	ระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.50 - 2.49	ระดับ ไม่เห็นด้วย
2.50 - 3.49	ระดับ ไม่แน่ใจ
3.50 - 4.49	ระดับ เห็นด้วย
4.50 - 5.00	ระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ลักษณะของข้อคำถามทักษะ เป็นแบบประเมินค่า โดยมี 5 ตัวเลือกคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด การเลือกตอบแต่ละช่วงคำตอบมีความหมายดังต่อไปนี้

	มากที่สุด หมายถึง ความคิดเห็นของท่านเห็นว่ามีทักษะมากที่สุด
ระดับคะแนน 5	มาก หมายถึง ความคิดเห็นของท่านเห็นว่ามีทักษะมาก
ระดับคะแนน 4	ปานกลาง หมายถึง ความคิดเห็นของท่านเห็นว่ามีทักษะปานกลาง
ระดับคะแนน 3	น้อย หมายถึง ความคิดเห็นของท่านเห็นว่ามีทักษะน้อย
ระดับคะแนน 2	น้อยที่สุด หมายถึง ความคิดเห็นของท่านเห็นว่ามีทักษะน้อยที่สุด
ระดับคะแนน 1	
	การแปรผลคะแนนทักษะในภาพรวม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้
ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 - 1.49	ระดับ น้อยที่สุด
1.50 - 2.49	ระดับ น้อย
2.50 - 3.49	ระดับ ปานกลาง
3.50 - 4.49	ระดับ มาก
4.50 - 5.00	ระดับ มากที่สุด

ส่วนที่ 3 ระดับผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาของหัวหน้า

ศูนย์สุขภาพชุมชน ด้านบริหาร ด้านบริการและด้านวิชาการ เป็นข้อคำถามเพื่อวัดระดับผล
ปฏิบัติงานโดยรวมตามความคิดเห็นของตนเอง แบบเลือกตอบ

	ลักษณะเป็นคำถามแบบประเมินค่าโดยมีตัวเลือก 5 ตัวเลือก ระดับคะแนน 1 2 3 4 5 และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้	
ตัวเลข 1 แทนค่า	ระดับผลงานน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ 1
ตัวเลข 2 แทนค่า	ระดับผลงานน้อย	คะแนนเท่ากับ 2
ตัวเลข 3 แทนค่า	ระดับผลงานปานกลาง	คะแนนเท่ากับ 3
ตัวเลข 4 แทนค่า	ระดับผลงานมาก	คะแนนเท่ากับ 4
ตัวเลข 5 แทนค่า	ระดับผลงานมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ 5

การแปรผลคะแนนผลการปฏิบัติงานในภาพรวม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 - 1.49	ระดับ น้อยที่สุด
1.50 - 2.49	ระดับ น้อย
2.50 - 3.49	ระดับ ปานกลาง
3.50 - 4.49	ระดับ มาก
4.50 - 5.00	ระดับ มากที่สุด

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent) ได้แก่

1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อัตราเงินเดือน อัตราค่าตอบแทน อายุราชการ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตำแหน่งปัจจุบันตาม จ.18 วุฒิการศึกษา การได้รับการฝึกอบรม

2) ลักษณะความรับผิดชอบ ได้แก่ จำนวนบุคลากร จำนวนหมู่บ้าน รับผิดชอบ จำนวนประชากรรับผิดชอบ และงบประมาณดำเนินงาน

2.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent) ได้แก่

1) องค์กรประกอบความสามารถ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และทักษะ ด้าน บริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ

2) ระดับผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ

2.3 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามซึ่งได้รับการพิจารณาตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมและสอดคล้องของเนื้อหาแบบสอบถาม แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปเก็บข้อมูล

2.3.2 การหาค่าความความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา โดยทดลองใช้กับหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ โดยนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 องค์กรประกอบความสามารถ เท่ากับ 0.92 ส่วนที่ 3 ระดับผล

การปฏิบัติงานโดยรวม เท่ากับ 0.93 และรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 แสดงว่าเครื่องมืออยู่ในระดับดี จึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปใช้เก็บข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 การประสานงาน ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชถึง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้า ศูนย์สุขภาพชุมชน

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยประสานงานด้วยตนเองกับสาธารณสุขอำเภอและนักวิชาการประจำสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอ ส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนทุกแห่ง และส่งกลับทางไปรษณีย์ พร้อมกับติดตามแบบสอบถามเป็นระยะ ส่วนแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งกลับ ผู้วิจัยได้ประสานทั้งทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ และดำเนินการติดตามด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมาณ 1 เดือน

3.3 การประมวลผลข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

3.3.1 การตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน

3.3.2 การสร้างคู่มือลงรหัส ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือลงรหัสตามตัวแปรที่ศึกษา

3.3.3 การลงรหัสข้อมูล นำแบบสอบถามมาลงรหัสตามตัวแปรที่ศึกษา

3.3.4 การบันทึกข้อมูล ลงรหัสข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percent) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Compare Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตารางไขว้ (Cross tabs) ในการอธิบายข้อมูลทั่วไป

องค์ประกอบความสามารถ และผลการปฏิบัติงานของศูนย์สุขภาพชุมชน

4.2 สถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพียร์สัน ไคสแควร์

(Pearson Chi-square's Test for Independence)